

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU47

Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens finansieringslösning

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen medger att Riksbanken får delta i Internationella valutafondens (IMF) förslag till finansiering av en avskrivning av Somalias skuld till IMF.

Somalia har under lång tid legat efter med ränte- och skuldbetalningar till IMF. Det har fått till effekt att Somalia inte har kunnat få nya lån från IMF plus att det har satt stopp för andra former av bistånds- och låneflöden, vilket har fått negativa effekter på den somaliska ekonomin.

IMF har tagit fram ett förslag till hur Somalias skuld till IMF ska kunna regleras och hur Somalia ska kunna uppnå skuldavskrivningar under det s.k. HIPC-initiativet (Highly Indebted Poor Country). IMF saknar dock egna medel för att finansiera skuldlättnader eller skuldavskrivningar och föreslår därför att medel ur två särskilda reservkonton inom IMF ska användas för att täcka finansieringen av skuldavskrivningen till Somalia. Medlen på kontona är fordringar som medlemsländerna har på IMF. Ett deltagande från Riksbanken innebär att banken bidrar med 1,6 miljoner särskilda dragningsrätter (SDR), motsvarande ca 21 miljoner kronor, av bankens andel av de särskilda kontona.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Framställning till riksdagen 2019/20:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella Valutafondens (IMF) finansieringslösning.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden	5
Medgivande för Riksbanken att delta i finansieringslösningen för avskrivning av Somalias skuld till Internationella valutafonden	5
Sammanfattning av Riksbankens framställning	5
Motionen	6
Utskottets ställningstagande	8
Reservationen	9
Medgivande för Riksbanken att delta i finansieringslösningen för avskrivning av Somalias skuld till Internationella valutafonden (SD)	9
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Framställningen	10
Följdmotionen	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Medgivande för Riksbanken att delta i finansieringslösningen för avskrivning av Somalias skuld till Internationella valutafonden

Riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i den finansiering av avskrivningen av Somalias skuld till Internationella valutafonden (IMF) som IMF har föreslagit, vilket innebär att Riksbanken deltar genom att bidra med 1,6 miljoner SDR (ca 21 miljoner kronor) från de särskilda reservkontona SCA-1 och DC i IMF.

Därmed bifaller riksdagen framställning 2019/20:RB4 och avslår motion 2019/20:3495 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 7 maj 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Edward Riedl (M), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Josefin Malmqvist (M), Sultan Kayhan (S), Helén Pettersson (S) och Fredrik Stenberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

Styrelsen i Internationella valutafonden har tagit initiativ till att skriva av Somalias skulder till IMF. För att finansiera avskrivningen vill IMF använda interna reservkonton som har byggts upp av medel från medlemsländerna och som är en fordran som medlemsländerna har på IMF. För att få använda reservkontona måste IMF ha ett godkännande från respektive medlemsland. Riksbanken är förbindelseorgan för IMF i Sverige. För att Riksbanken ska få delta i den föreslagna finansieringen krävs enligt riksbankslagen (1988:1385) ett medgivande av riksdagen. Riksbanken begär ett sådant medgivande i sin framställning 2019/20:RB4. För Sveriges del handlar det om att bidra med 1,6 miljoner SDR, motsvarande ca 21 miljoner kronor.

Bakgrund

Till följd av ett nästan 30-årigt inbördeskrig har Somalia under lång tid legat efter med skuld- och räntebetalningar till utländska bilaterala och multilaterala långivare. Somalias totala utlandsskuld uppgår till knappt 5,3 miljarder dollar, vilket ungefär motsvarar 50 miljarder kronor.

Skulden till IMF uppgår till drygt 3,3 miljarder kronor (eller 242 miljoner SDR). På grund av skulden har Somalia inte kunnat få nya lån från IMF, vilket i sin tur har fört med sig att även andra biståndsinsatser i olika former har uteblivit och medfört negativa effekter på Somalias ekonomiska utveckling.

Skuldsituationen har också resulterat i att Somalia inte har fått skuldlättnader inom ramen för det s.k. HIPC-initiativet (Heavily Indebted Poor Countries), dvs. skuldlättnader och skuldavskrivningar till utpräglade låginkomstländer med ohållbara skulder, trots att Somalia på många sätt kvalificerar sig för skuldavskrivningar inom HIPC.

Under senare år har Somalia tillsammans med IMF arbetat för att stärka sin ekonomi. Bland annat har man med hjälp av s.k. teknisk assistans från IMF arbetat med att förbättra skattesystemet, vidtagit åtgärder mot penningtvätt och terroristfinansiering och stärkt effektiviteten och styrningen av landets statliga bolag. För att få skulder avskrivna i enlighet med HIPC-initiativet måste Somalia, förutom att betala tillbaka sin nuvarande skuld till IMF, också samarbeta med IMF under en längre tid för att reformera den somaliska ekonomin och införa en strategi för att minska den omfattande fattigdomen i landet.

Utskottets överväganden

Medgivande för Riksbanken att delta i finansieringslösningen för avskrivning av Somalias skuld till Internationella valutafonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att Riksbanken för Sveriges del deltar i den av Internationella valutafonden (IMF) föreslagna finansieringen av avskrivningen av Somalias skuld till IMF. Riksbanken deltar genom att bidra med 1,6 miljoner SDR (ca 21 miljoner kronor) ur de särskilda reservkontona SCA-1 och DC i IMF.

Jämför reservationen (SD).

Sammanfattning av Riksbankens framställning

Under 30 år har Somalia till följd av bl.a. inbördeskrig legat efter med sina ränte- och skuldbetalningar till IMF. Det har fått till effekt att Somalia inte har kunnat få nya lån från IMF plus att det har satt stopp för andra former av biståndsflöden, vilket har fått negativa effekter på den redan sargade somaliska ekonomin. Somalias skuld till IMF uppgår i dagsläget till 242 miljoner SDR, vilket motsvarar drygt 3,3 miljarder kronor.

IMF har tagit fram ett förslag till hur Somalias skuld till IMF ska kunna regleras och hur Somalia ska kunna få skulder avskrivna i enlighet med det s.k. HIPC-initiativet. Planen är att Somalia ska få en s.k. överbryggingskredit av de bilaterala långivarna som landet sedan kan använda till att betala av sin skuld till IMF. Efter avbetalningen kan Somalia få nya lån från IMF, arbeta fram ett ekonomiskt reformprogram tillsammans med IMF och därigenom kvalificera sig för framtida skuldavskrivningar (vilket i HIPC-termer kallas för decision point). En del av det nya IMF-lånet används för att betala tillbaka överbryggingskrediten. Efter en treårsperiod görs en utvärdering av reformprogrammet, och i samband med det tas beslut om Somalia har gjort sig behörigt till full skuldåtnad (completion point i HIPC-termer). Om Somalia uppfyller villkoren kan Somalias hela skuld till IMF skrivas av (eller återbetalas genom givarfinansiering, se nedan).

IMF saknar dock egna medel för att finansiera skuldåtnader eller skuldavskrivningar och föreslår därför att medel från två särskilda reservkonton inom IMF, Special Contingency Account (SCA-1) och Deferred Charges Account (DC), ska användas för täcka finansieringen av skuldavskrivningen till Somalia. Ett liknande upplägg användes när Liberias skuld till IMF skrevs av 2008. Medlen på dessa konton är fordringar som medlemsländerna har på IMF, och kontona skapades i slutet av 1980-talet för att fungera som en buffert för fonden vid kreditförluster samt vid inkomstbortfall på grund av försenade

räntebetalningar. För att få använda kontona för skuldavskrivning till Somalia måste IMF få ett godkännande från varje medlemsland vars medel i fonderna IMF vill utnyttja.

IMF har därför frågat Riksbanken om IMF får använda 1,6 miljoner SDR, motsvarande ca 21 miljoner kronor, av Sveriges andel av de särskilda reservkontona för att finansiera Somalias skuldavskrivning. Sveriges totala andel av reservkontona uppgick i slutet av 2019 till 12,8 miljoner SDR eller ca 168,5 miljoner kronor.

Enligt 7 kap. 4 § fjärde stycket riksbankslagen (1988:1385) får Riksbanken efter medgivande av riksdagen också på andra sätt än vad som anges i andra och tredje stycket delta i finansiering inom ramen för IMF:s verksamhet. Ett medgivande behövs dock inte om finansieringen har ett valutapolitiskt syfte eller om det finns särskilda skäl.

IMF:s förslag till finansiering av skuldlättnaden för Somalia har inget valutapolitiskt syfte eller något annat särskilt syfte eller skäl. Riksbanken bedömer i framställningen att finansieringen ligger inom ramen för IMF:s verksamhet, vilket innebär att Riksbanken behöver ett medgivande av riksdagen för att delta.

Riksbanken anser att det är lämpligt att Riksbanken deltar i IMF:s föreslagna finansiering och föreslår därför att riksdagen med stöd av riksbankslagen medger att Riksbanken bidrar med 1,6 miljoner SDR (ca 21 miljoner kronor) från de särskild reservkontona för att finansiera avskrivningen av Somalias skuld till IMF.

Detta innebär att Sverige skänker bort en fordran som Sverige har på IMF. Medlen kommer att tas i anspråk i det sista steget i skuldavskrivningsprocessen, dvs. efter ca 3 år, när beslut har tagits om Somalia är behörigt att få skulder avskrivna. (Mer information finns i avsnittet Ytterligare information under rubriken Skuldavskrivningsprocessen i punktform.)

Motionen

I motion 2019/20:3495 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkar motionärerna att riksdagen avslår förslagen i Riksbankens framställning. Enligt motionärerna finns det en betydande risk för att en skuldavskrivning för Somalia skulle minska förtroendet för IMF och dess utlåningsverksamhet. En sanering av Somalias skulder skulle sända en signal till omvärlden att utlåningssystemet och fordringar på IMF inte är säkra. Motionärerna anser också att det vore oansvarigt att skänka bort en fordran som Riksbanken har på IMF när det finns stora behov i Sverige inom vård, omsorg och rättsväsende. Medborgarnas skattemedel måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt och användas för reformer och investeringar för stärkt välfärd och ökad trygghet i hela landet.

Tidigare riksdagsbehandling av liknande förslag

Våren 2000 beslutade riksdagen om en ändring i riksbankslagen som gav Riksbanken möjlighet att delta i finansiering av IMF:s s.k. mjuka utlåning (prop. 1999/2000:50, bet. 1999/2000:FiU18, rskr. 1999/2000:182). Den mjuka utlåningen avsåg lån med gynnsamma villkor till de allra fattigaste och mest skuldutsatta medlemsländerna i IMF. Lagändringen innebar att Riksbanken fick möjlighet att delta i finansiering av IMF:s verksamhet även om det skedde i andra former än genom kreditgivning eller i valutapolitiskt syfte. För att Riksbanken skulle få delta krävdes dock ett medgivande från riksdagen.

Hösten 2001 godkände riksdagen att Riksbanken räntefritt deponerade 18,6 miljoner SDR av den svenska valutareserven hos IMF för finansiering av IMF:s mjuka utlåning, dvs. de s.k. PRGF-lånen (Poverty Reduction and Growth Facility) och skuldlättnader inom HIPC-initiativet (framst. 2000/01:RB4, bet. 2001/02:FiU8, rskr. 2001/02:7). Deponeringen var en del av en större principöverenskommelse inom IMF om att IMF och medlemsstaterna skulle fortsätta att finansiera den mjuka utlåningen. Sveriges andel av överenskommelsen var 18,3 miljoner SDR (vilket vid det tillfället motsvarade ca 242 miljoner kronor). Lite mindre än hälften av åtagandet skulle täckas av biståndsanslaget i statens budget (ca 7,7 miljoner SDR) och resten av Riksbanken (ca 10,6 miljoner SDR). IMF fick använda avkastningen på de medel som Riksbanken deponerade för finansiering av den mjuka utlåningen och medlen skulle vara deponerade i IMF t.o.m. 2018 (Kommentar: PRGF ersattes 2010 av PRGT, Poverty Reduction and Growth Trust).

Hösten 2008 godkände riksdagen att Riksbanken deltog i finansieringen av avskrivningen av Liberias skuld till IMF (framst. 2007/08:RB4, bet. 2008/09:FiU9, rskr. 2008/09:15). Skuldavskrivningen finansierades på ungefär samma sätt som nu föreslås för avskrivningen av Somalias skuld. Riksbanken bidrog genom att skänka 5,1 miljoner SDR av Sveriges del av det särskilda reservkontot SCA-1.

Ytterligare information

Skuldavskrivningsprocessen i punktform

Ungefär så här ser avskrivningsprocessen via HIPC ut för Somalia:

- De bilaterala långivarna åtar sig att fullständig finansiera skuldlättnaden i fråga om Somalias skulder till IMF (ca 242 miljoner kronor).
- Somalia erbjuds en överbrygningskredit. Enligt uppgifter från Riksbanken står Italien för hela överbrygningskrediten.
- Somalia betalar av sin skuld till IMF med överbrygningskrediten.
- Somalia kan nu erhålla nya lån från IMF, arbeta fram ett ekonomiskt reformprogram tillsammans med IMF och kvalificera sig för framtida skuldlättnader (decision point).
- Somalia betalar tillbaka överbrygningskrediten med en del av det nya IMF-lånet.

- Efter tre år utvärderas reformprogrammet och beslut tas om Somalia är behörigt till full skuldlättnad (completion point). Först i detta steg utnyttjas de 1,6 miljoner SDR som IMF föreslår att Sverige ska bidra med.

Hur påverkas Riksbankens balansräkning?

Sveriges andel av medlen i reservkontona SCA-1 och DC har byggts upp genom att IMF gjort ränteavdrag på den ränta som IMF regelbundet betalar till Riksbanken för det kapital som Sverige ställer till IMF:s förfogande. Riksbanken har löpande bokfört ränteavdragen i resultaträkningen, vilket innebär att de inte finns upptagna i Riksbankens balansräkning som en fordran på IMF. Det innebär att en finansiering av skuldavskrivningen för Somalia via del av Sveriges andel av reservkontona inte skulle påverka Riksbankens balansräkning. Om Sverige däremot väljer att inte delta i finansieringen utan i stället väljer att återföra medlen till Riksbanken skulle det öka valutareserven och Riksbankens redovisade resultat med motsvarande belopp.

Vilka länder har fått skuldlättnader genom HIPC?

HIPC-initiativet, dvs. skuldlättnader och skuldavskrivningar till utpräglade låginkomstländer med ohållbara skulder, initierades av IMF och Världsbanken i slutet av 1990-talet. Hittills har 36 länder fått skuldlättnader inom initiativet vilket enligt IMF har gett länderna en minskad räntebörda på 76 miljarder dollar. Skuldlättnaderna har hittills finansierats genom att IMF, Världsbanken och andra mindre multilaterala långgivare har stått för ca 44 procent av kostnaderna medan bilaterala långgivare har stått för resten.

Följande 36 länder har fått skuldlättnader: Afghanistan, Benin, Bolivia, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Centralafrikanska republiken, Chad, Komorererna, Kongo, Elfenbenskusten, Etiopien, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea Bissau, Guyana, Haiti, Honduras, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauretaniens, Mocambique, Nicaragua, Niger, Rwanda, Sao Tomé och Príncipe, Senegal, Sierra Leone, Tanzania, Togo, Uganda och Zambia.

Följande tre står på tur för skuldlättnader (dvs. har inte uppnått s.k. decision point): Eritrea, Somalia och Sudan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inga invändningar mot förslaget i Riksbankens framställning och föreslår därför att riksdagen medger att Riksbanken deltar i finansieringen av avskrivningen av Somalias skuld till IMF och därmed bidrar med 1,6 miljoner SDR (ca 21 miljoner kronor) ur de särskilda reservkontona SCA-1 och DC i IMF.

Med detta tillstyrker utskottet Riksbankens framställning och avstyrker motionen.

Reservationen

Medgivande för Riksbanken att delta i finansieringslösningen för avskrivning av Somalias skuld till Internationella valutafonden (SD)

av Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår Riksbankens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion 2019/20:3495 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och avslår framställning 2019/20:RB4.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå förslaget i Riksbankens framställning. Enligt vår mening finns det en betydande risk för att en skuldavskrivning för Somalia skulle minska förtroendet för IMF och försvåra behandlingen av ärenden inom IMF:s normala utlåningsverksamhet. En sanering av Somalias skulder skulle sända en signal till omvärlden att utlåningssystemet och fordringar på IMF inte är säkra. Vi anser också att det vore oansvarigt att skänka bort en fordran som Riksbanken har på IMF när det finns stora behov i Sverige inom vård, omsorg och rättsväsende. Medborgarnas skattemedel måste förvaltas på ett ansvarsfullt sätt och användas för reformer och investeringar för stärkt välfärd och ökad trygghet i Sverige.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2019/20:RB4 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella Valutafondens (IMF) finansieringslösning:

Riksdagen medger att Riksbanken deltar i finansieringslösningen för avskrivningen av Somalias skuld till Internationella valutafonden (IMF) och för detta ändamål bidrar med 1,6 miljoner SDR (21 miljoner SEK).

Följdmotionen

2019/20:3495 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen avslår Riksbankens framställning 2019/20:RB4.